

Paršat Ki Tavo

20. elul 5768
20. září 2008
začátek šabatu: 18:49
konec šabatu: 19:53

Halachické časy
třilin 5:40 | východ slunce 6:46
konec šma 8:49 | 1. mincha 13:26
škia 19:04 | hvězdy 19:37

שמית

Ki Tavo v číslech

50. paraša v Tóře (z 54) a 7. v Devarim (z 11)
21 paršiot, 5 otevřených, 16 zavřených
skládá se z 122 vět, 1747 slov a 6811 písmen
obsahuje 6 micvot, 3 příkazy a 3 zákazy

Alijot v kostce

Kohen: Příkaz přinést první plody (BIKURIM) do Chrámu. Klíčová pasáž pesachové HAGADY.

Levi: Po odevzdání předepsaných dávek kněžím, Levitům a chudým (TRUMA, MAASER, MAASER ANI) je třeba pronést VIDUJ MAASER a verbalizovat, že jsme si neponechali nic „svatého“, co nám nepatří. MAASER ŠENI (tzv. Druhý desátek) je nutné sníst v Jeruzalémě.

Šliší: Připomínka vyvolení židovského národa a povinnost dodržovat Boží příkazy.

Revii: Příkaz napsat části Tóry na 12 kamenných sloupů a vztyčit je po přechodu Jordánu v Izraeli. Daší kameny je nutné vztyčit na hoře Ejval blízko města Šchem.

Chamiší: Moše popisuje, co se stane po vstupu do Izraele. Série požehnání a klateb.

Šiší: Nejdělsí alija v Tóře – „kárání“ a následky neposlušnosti.

Švií: Teprve nyní, před vstupem do Izraele, je možné pochopit smysl východu z Egypta.

Haftara (Ješajahu 60:1-22): Bůh navrátí svůj lid do Izraele a Jeruzaléma.

Otázky a odpovědi

Otázka týdne: V dnešní paraše se dočítáme o povinnosti přinášet každoročně první plody ovoce kněžím do Chrámu a děkovat za ně. Jak tato MICVA souvisí s pesachovou Hagadou, která děkovný text převzala a kdo je to zmiňovaný ARAMI?

Odpověď na otázku minulého týdne: Výrazem BEN se v případě zesnulého muže myslí jakékoliv potomstvo, bez ohledu na pohlaví. Pokud zesnulý neměl žádné děti, musí si jeho manželka vzít nejbližšího příbuzného (většinou bratra), čemuž se říká JIBUM. Pokud by ji bratr odmítl (a to se dělá dnes prakticky automaticky), musí se provést tzv. CHALICA. A naopak. Pokud by zesnulý měl jakéhokoliv potomka, syna, dceru nebo dokonce vnuka/vnučku atd., smí si jeho manželka vzít kohokoliv s výjimkou onoho inkriminovaného manželova bratra a Velekněze.

To, že výraz BEN znamená v tomto případě „potomek“ víme z Ústní tradice (TORA ŠEBEAL PE), která pramení u Mojžíše a končí u dnešních rabinských autorit.

Věděli jste, že...

... Ramban, rabi Moše ben Nachman, [Nachmanides](#) (1194–1270) byl významný učenec, komentátor Tóry, [talmudista](#), [kabalista](#), filozof, básník a lékař, který se narodil ve [španělské](#) Geroně, živil se jako lékař a po roce 1264 působil jako vrchní rabín Katalánska.

Ramban se proslavil za tzv. barcelonské disputace, která trvala čtyři dny a ve které své křesťanské protivníky evidentně překonal výraznou převahou znalosti Bible a Talmudu. Debata nebyla nikdy oficiálně ukončena, král ji pouze *přerušil*, daroval Rambanovi 300 zlatých na jeho ješivu a navštívil o šabatu synagogu, což byla v té době šokující událost. Po barcelonských událostech byl Ramban katolickou církví tvrdě pronásledován, raději opustil Španělsko a v roce 1267 dorazil do [Izraele](#), kde v [Jeruzalémě](#) obnovil židovskou komunitu.

vybráno z náhodného článku portálu
www.doopravdy.cz/judaismus

Vyzkoušejte se

Najděte kresby související s touto sidrou.

Draš a rav Jarona ben Davida Odměnou za micvu je micva

Antigonos, muž ze Socho, nás v Pirkej Avot naučil, že nemáme Bohu sloužit pro odměnu. Jako zkušený otec ale vím, že když dítě ujistím o odměně za dobrý skutek, případně ho postraším trestem za něco nepěkného, má slova padnou na úrodnou půdu a dítě se bude snažit – ovšem hlavně z touhy po slíbené odměně. Jistým řešením by mohla být absence zmínky o odměně či trestu, protože pak by dítě poslouchalo jen proto, že jste mu něco řekli.

Kupodivu se Tóra touto poučkou neřídí. V naší paraše velmi podrobně vypočítává odměnu pro poslušné a dává si skutečně záležet na podrobnostech trestu za neposlušnost. Není na místě se obava, že po přečtení paršat Ki Tavo budeme Bohu sloužit právě kvůli odměně a ze strachu před trestem? Neměla nám Tóra raději odměnu a trest zamlčet?

Zajímavou odpověď nabízí Gemara v traktátu Gitin, kde se uvádí, že je velký rozdíl mezi tím, kdo koná za podmínky a kdo koná s podmínkou. Pokud někdo slíbil vykonat úkol AL MENAT (s podmínkou), můžeme daný čin považovat za splněný. Kdo ale slíbil vykonat úkol IM (až pokud něco), vyčkává jestli se podmínka splní. Pro názornost si dovolím případ. Prosíte-li přítele o půjčku a on vám řekne, že vám půjčí s podmínkou (AL MENAT), že se budete chovat slušně, berte to, jako by vám už půjčil. Když ale řekne, že vám půjčí, až pokud (IM) mu vy vrátíte minulou půjčku, máte zřejmě smůlu.

Antigonos v Pirkej Avot užil výraz AL MENAT, který můžeme přeložit jako „s podmínkou“. Podle něj totiž Bohu nemáme sloužit s podmínkou okamžité odměny. A naopak Tóra užila výraz IM, neboli „až pokud“. Odměna tedy není garantovaná hned, na tomto světě, ale až pokud se budeme snažit.

Přes toto jazykové urovnání sporu mezi Tórou a Antigonem není jasné, proč Tóra vůbec nějakou odměnu a trest slibuje. Znamé řešení nabízí Rambam. Podle něj Tóra v paršat Ki Tavo neuvádí odměnu za splnění micvot, ale pouze slibuje ochranu před překážkami na cestě k plnění dalších příkazů. Nemocný člověk, chudý člověk či voják ve válce nemohou mít dostatek času k plnění celé Tóry. Proto nás Bůh ujišťuje, že při plnění micvot bude zdravější, budeme bohatší a budeme žít v míru. Naši odměnou za splněný příkaz je tedy možnost splnit další příkaz, jak se píše v Pirkej Avot: „Micva následuje micvu, hřích následuje hřích.“

שכר מצוה - מצוה

אנטיגנוס איש סוכו, כידוע, לימד אותנו שאין לעבוד את הבורא על מנת לקבל פרס (אבות א, ג). ואולם, כאבא, למדתי מנסיוני, שכשאתה מבטיח פרס לילד שעושה מעשה טוב, או מאיים בעונש למי שיעשה מעשה רע - סביר שהילד יעשה את מה שהוא עושה מתוך רצון לקבל את הפרס או מתוך פחד מעונש. הפתרון הפשוט, אם כן, הוא לא להבטיח פרסים או עונשים, אלא לצפות שהילד יעשה את מה שאתה אומר רק מפני שאתה אומר זאת.

אך התורה, משום מה, אינה נוהגת כך. בפרשתנו היא מפרטת באריכות את השכר של מי שיקיים מצוות: "אם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֶנְכִי מִצְוֶה תְיוֹם וְנִתְנָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְעֵלְיוֹן עַל כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ". ומנגד, התורה מפרטת באריכות הרבה יותר גדולה את העונש שיהיה למי שלא יקיים את דברי התורה: "וְהָיָה אִם לֹא תִשְׁמַע בְּקוֹל ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר אֶנְכִי מִצְוֶה הַיּוֹם וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַקְּלָלוֹת הָאֵלֶּה וְהִשְׁגִּיחוּךָ". האם אין חשש שבעקבות ההבטחות האלה אנחנו נעבוד את הבורא על מנת לקבל פרס? האם לא עדיף להעלים מהתורה את המושגים של שכר ועונש? על קיום המצוות

מישהו פעם אמר לי, שיש להבדיל בין 'על מנת' שאומר אנטיגנוס, לבין 'אם' שאומרת התורה. הגמרא (גיטין עז, א) אומרת שאם אדם עושה מעשה, אבל מגביל אותו בקיום תנאי, ומשתמש בביטוי 'על מנת' הוא מתכוון שהמעשה יחול כבר עכשיו, שהרי 'כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי'. אבל אם הוא משתמש במלה 'אם', הרי שהוא מתכוון שהמעשה יחול רק לאחר שהתנאי יתקיים. אנטיגנוס אומר שאין לקיים את המצוות על מנת לקבל פרס – כי אז זה אומר שאנחנו מצפים לפרס באופן מיידי. אך התורה אינה אומרת שהקיום הוא ב'על מנת', אלא "וְהָיָה אם תִּשְׁמַע", וממילא אין לצפות לשכר או לעונש בעולם

הזה...

אבל עדיין לא ברור לשם מה מבטיחה התורה שכר ועונש על קיום המצוות? מדוע אין לנו אמורים להסתפק בכך שאנחנו עושים את רצון הבורא? התשובה הידועה של הרמב"ם (הלכות תשובה ט, א) היא שהשכר והעונש המובטחים בפרשתנו אינם שכר על קיום המצוה או עונש על אי עשייתה, שהרי השכר והעונש הללו יגיעו רק בעולם הבא. השכר המופיע בפרשתנו הוא רק הסרת המונעים המעכבים אותנו מלהמשיך ולקיים עוד מצוות. אדם חולה, או עני, או עסוק במלחמות, אינו יכול להתפנות ללמוד ולקיים את כל התורה. לכן הקב"ה מבטיח שאם נקיים את התורה – נהיה בריאים יותר ועשירים יותר ונחיה בשלום כזו שתאפשר לנו לקיים את המצוות. בלשון חז"ל (אבות ד, ב) העקרון הזה מנוסח כך: "שמצוה גוררת מצוה, ועבירה גוררת עבירה. ששכר מצוה - מצוה ושכר עבירה - עבירה". התשלום על המצוות שאנחנו מקיימים, אם כן, הוא האפשרות לקיים עוד מצוות.